

Posudek oponenta habilitační práce

Uchazeč	Ing. Roman Švec, Ph.D.
Habilitační práce	Aplikace environmentálně šetrných přístupů v ubytovacích službách
Oponent	doc. Ing. Pavlína Pellešová, Ph.D.
Pracoviště oponenta, instituce	Katedra cestovního ruchu a volnočasových aktivit, Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

Charakteristika práce

Habilitační práce je zpracována v požadované struktuře a zachycuje zásadní skutečnosti, podstatné vazby a výzkumné poznatky zvolené problematiky. Práce obsahuje celkem 174 stran, z toho 129 stran vlastního textu, seznam literatury je na 40 stranách, což evokuje pochybnosti o citování všech uvedených zdrojů. Práce je rozdělena do pěti kapitol, obsahuje také úvod, závěry, seznam literatury, obrázků a tabulek. Úvod ale svým obsahem nevyovídá o předkládané práci. V první kapitole je popsán literární přehled zkoumané environmentální problematiky v cestovním ruchu, rovněž v ubytování a jsou charakterizovány postoje účastníků cestovního ruchu a spotřebitelů služeb cestovního ruchu. Dále se v této kapitole autor věnuje ubytovacím zařízením, jejich prostorové orientaci a produktu, který nabízejí. Druhá kapitola vymezuje cíle práce a metodiku, ve třetí autor uvádí výsledky a v následující kapitole je podrobuje diskusi. V páté kapitole nazvané Závěry autor formuluje teoretické a praktické přínosy habilitační práce, jakož i orientaci dalšího výzkumu.

Aktuálnost tématu

Autor si zvolil stále aktuální a potřebné téma, které je rovněž značně náročné. Problematika environmentálně šetrných přístupů si bezesporu zasluhuje hlubokou analýzu, výklad podstaty, hledání kardinálních souvislostí, faktorů, ale rovněž nalezení možných řešení, případně vytvoření predikce dalšího vývoje a směřování.

Cíl práce

Hlavní cíl práce je uveden na s. 37: „... bylo jako hlavní cíl práce zvoleno posouzení aktuálního stavu rozvoje a možností dalšího rozvoje „zelených“ aktivit v oblasti ubytování jako významné služby cestovního ruchu.“ Posouzení může být a z mého pohledu je vnímáno jako vágně stanovený cíl, zejména co se týče posouzení dalšího rozvoje ... Stěží lze v současnosti posuzovat další rozvoj.

Autor na cíl reaguje v kapitole Závěry následovně: „Obecně lze konstatovat, že úroveň rozvoje aktivit šetrných k životnímu prostředí v oblasti ubytovacích služeb je odlišná v jednotlivých zemích a obdobně je odlišný potenciál pro další rozvoj. Situace se odvíjí od celkového vztahu společnosti v jednotlivých zemích k omezování negativního dopadu na životní prostředí a podpory environmentálně šetrných aktivit. Tato situace je dána širokou škálou vzájemně provázaných aspektů.“

V návaznosti na hlavní cíl si autor stanovil 3 dílčí cíle:

1. Zjistit názory hotelových manažerů v *zemích střední a východní Evropy* na otázky environmentálního přístupu k řízení ubytovacích zařízení a identifikovat základní překážky při přechodu na „zelenější“ způsoby provozování ubytovacích zařízení.
2. Vymezit nabídku ubytovacích zařízení na modelovém území *Jihočeského kraje*, zjistit současný stav deklarování environmentálně šetrných postojů ubytovacího zařízení jako nástroje marketingové komunikace ubytovacích zařízení a dále identifikovat základní rozdíly mezi charakteristikami a chováním „zelených“ a konvenčních ubytovacích zařízení a posoudit, zda existují lokality typické pro výskyt „zelených“ ubytovacích zařízení.
3. Zjistit a posoudit postoje a vnímání zákazníků ubytovacích zařízení, pokud jde o aplikaci pro-environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních, jejichž služby zákazníci poptávají.

V práci byly formulovány ke každému dílčímu cíli 2 výzkumné otázky, tedy celkem šest:

- V1.1: Existují významné rozdíly mezi středoevropskými a východoevropskými hotely z hlediska přístupu k environmentální problematice?
- V1.2: Jaké významné problémy vnímají podnikatelé a hoteloví manažeři ze zemí střední a východní Evropy ve vztahu k implementaci environmentálních opatření?
- V2.1: Jsou ubytovací zařízení nabízející environmentálně šetrné služby rozmístěna rovnoměrně po celém zkoumaném regionu?
- V2.2: Jak se liší konvenční a „zelená“ ubytovací zařízení?
- V3.1: Jak se liší zákazníci vyhledávající environmentálně šetrné ubytovací služby od zákazníků, kteří opatřením omezujícím dopad na životní prostředí nevěnují pozornost?
- V3.2: Má charakter konkrétních environmentálně šetrných opatření vliv na preferenci „zeleného“ ubytování?

Výše uvedené dílčí cíle byly dle mého názoru splněny, autor zodpověděl formulované výzkumné otázky, viz níže.

Zvolené metody

Autor zvolil tradiční postup, což dokladuje nejen čerpání poznatků z literatury. V rámci řešení zvolené problematiky byly vybrány pro její řešení adekvátní vědecké metody. Obojí vedlo k naplnění dílčích cílů práce.

Mezi metody, které byly využity pro získání výsledků práce, lze jmenovat mimo jiné například použití ordinační analýzy, lineární analýzy hlavních komponent, shlukové analýzy, binomické logistické regrese. Autor rovněž použil data nezbytná k analýze, která získal dotazováním prostřednictvím dotazníků.

Výsledky výzkumu

Výzkumná část tvoří tři podkapitoly, odpovídá stanoveným dílčím cílům a výzkumným otázkám. Nejprve jsou uvedeny dopady rozhodování o směřování ubytovacích zařízení z nadnárodního pohledu a přístupy manažerů z několika států. Dále je výzkumu podrobena nabídka ubytovacích zařízení v souvislosti s environmentálními aspekty podnikání. A do třetice jsou zkoumány názory zákazníků na faktory spojené s environmentálně šetrným ubytováním. Výsledky výzkumu jsou adekvátně prezentovány v kapitole pět a považuji je za relevantní. Například odpověď na V1.2, významnými překážkami jsou obecně objem dostupných finančních zdrojů potřebných na zavádění odpovídajících opatření a nízká návratnost investic vynaložených na tato opatření. Dále ze zjištěných výsledků plynou dle autora, viz s. 122, tři hlavní zjištění pro rozvoj „zeleného“ ubytování. Prvním je velmi nízký podíl účastníků cestovního ruchu ubytovaných v „zelených“ ubytovacích zařízeních. Z 944 respondentů nemá

506 (tj. 53 %) vůbec žádnou zkušenost s pobytem v "zelených" ubytovacích zařízeních. Druhé ... ekologicky smýšlející turisté mají větší zájem o ekologické ubytování. A ze třetího zjištění vyplývá doporučení, že marketingoví specialisté musí při segmentaci poptávky zohlednit různá kritéria, protože se ukázalo, že vliv na výběr "zeleného" ubytování významně ovlivňuje sociodemografický status respondentů, míra pro-environmentálního chování v cestovním ruchu, míra pro-environmentálního chování v každodenním životě turistů a také jejich preference jednotlivých vlastností "zeleného" ubytovacího zařízení. Odpověď na výzkumnou otázku V2.1 - významně vyšší podíl „zelených“ zařízení je v okrajových oblastech zkoumaného území a částečně zároveň i v příhraničí České republiky. Tato zařízení se většinou řadí do kategorií malých a středních zařízení, kdy jejich vlastníky jsou nejčastěji fyzické osoby. Na tomto místě je potřeba vyzdvihnout skutečnost, že výsledky výzkumu autor porovnává s již publikovanými výzkumy.

Posouzení přínosu práce

Předložená práce má jak teoretické, tak i praktické přínosy.

Za teoretické přínosy považují zjištění v oblasti geografického gradientu, pro-environmentální orientace ve střední Evropě, vlivu čtyř faktorů na výběr zeleného ubytovacího zařízení.

Praktickým přínosem je zmapování současné situace na trhu ubytovacích zařízení. Přínos je patrný i pro subjekty v ubytovacích zařízeních, a to v identifikaci konkrétních aspektů, které se řídí geografickými rozdíly při aplikaci environmentálně šetrných postupů. Autor jmenuje tyto aspekty: iniciativa a podpora ze strany vlády a místních vlád. Jako faktorem diferenciací uvádí vnímání nedostatku finančních prostředků, který pocítují manažeři z východní Evropy.

Dalším praktickým přínosem jsou tři hlavní zjištění významná pro ekologizaci ubytovacího sektoru: extrémně nízký podíl účastníků cestovního ruchu ubytovaných v zelených ubytovacích zařízeních; ekologicky smýšlející turisté mají větší zájem o ekologické ubytování; marketingoví specialisté musí při segmentaci poptávky zohlednit různá kritéria.

Formální úprava práce

Z formálního pohledu obsahuje práce drobné nedostatky, chybí interpunkce, věta začíná číslovkou, v tabulkách jsou někdy procenta uvedena v každém řádku daného sloupce, zarovnání sloupců není jednotné a přehledné, v tabulce je podíl místo počtu, u obr. 7 jsou popisky uvedeny dvakrát, za hlavní kapitolou následuje podnadpis kapitoly; postrádám, o čem kapitoly budou, podkapitoly jsou příliš strukturované, u některých let chybí století, autor píše v našem zájmu a je to jeho práce, aj. V podkapitole 1.1 Environmentální problematika v cestovním ruchu se poslední odstavec může jevit jako nepatřičně zařazený. Na s. 26 je uvedeno dle vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj České republiky a odkaz na vyhlášku chybí, v poznámce 3 není uveden konkrétní odkaz. Uvedení autorů definujících služby lze považovat za nadbytečné, v textu u tabulky 9 je uvedena jiná škála než pod tabulkou. Byla bych opatrná s konstatováním o získání „komplexního“ pohledu.

S výjimkou výše uvedených nedostatků je možné konstatovat, že formální úprava práce odpovídá požadavkům kladeným na takovýto typ kvalifikačních prací.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

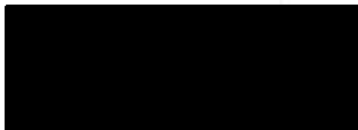
- Jaký je důvod odlišného výběru zkoumané oblasti v cíli 1 a 2?
- Kapitola 1.3 s názvem Chování a postoje účastníků cestovního ruchu a spotřebitelů služeb cestovního ruchu nabízí otázku, proč účastníků a spotřebitelů (spotřebitel není účastník)?
- Odhadovaný počet rekreačních subjektů je uveden na s. 32 z roku 2005, jaký je nyní?
- Pro nápravu by ale bylo nutné připravit výrazné změny v oblasti evidence zařízení – tvrdí autor – jaké konkrétní má na mysli?

- Ze třetího zjištění vyplývá doporučení, že marketingoví specialisté musí při segmentaci poptávky zohlednit různá kritéria – která, například v Pálavě?
- Díky významu malého a středního podnikání je dle autora (s. 118) připravena celá řada programů na podporu tohoto typů podniků – o jaké se jedná?

Závěr

*Habilitační práce Ing. Romana Švece, Ph.D. „Aplikace environmentálně šetrných přístupů v ubytovacích službách“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce ve zvoleném oboru.*

V Karviné dne 11. 4. 2022

.....
podpis oponenta

OPONENTSKÝ POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

Autor práce: Ing. Roman Švec, Ph.D.
Název práce: **APLIKACE ENVIRONMENTÁLNĚ ŠETRNÝCH PŘÍSTUPŮ V UBYTOVACÍCH SLUŽBÁCH**
Oponent: *doc. Ing. Marcela Sokolová, Ph.D.*

Stanovení cíle, jeho aktuálnost a míra splnění

Předložená habilitační práce se zabývá širokou škálou možných aspektů, které mohou ovlivňovat aplikaci environmentálně šetrných přístupů v ubytovacích službách. Lze zcela souhlasit s tvrzením autora, že *„téma práce reflektuje aktuální, ale v České republice poněkud přehlíženou problematiku. K otázkám udržitelnosti se v současné době vyjadřuje celá řada teoretiků, ale tyto postupy se postupně začínají uplatňovat i v praktické rovině.“*

Hlavním cílem práce je posouzení aktuálního stavu rozvoje a možností dalšího rozvoje „zelených“ aktivit v oblasti ubytování jako významné služby cestovního ruchu.

V rámci stanoveného hlavního cíle byly zvoleny tři samostatně stojící dílčí cíle, kterými jsou:

- 1) Zjistit názory hotelových manažerů v zemích střední a východní Evropy na otázky environmentálního přístupu k řízení ubytovacích zařízení a identifikovat základní překážky při přechodu na „zelenější“ způsoby provozování ubytovacích zařízení.
- 2) Vymezit nabídku ubytovacích zařízení na modelovém území Jihočeského kraje, zjistit současný stav deklarování environmentálně šetrných postojů ubytovacího zařízení jako nástroje marketingové komunikace ubytovacích zařízení a dále identifikovat základní rozdíly mezi charakteristikami a chováním „zelených“ a konvenčních ubytovacích zařízení a posoudit, zda existují lokality typické pro výskyt „zelených“ ubytovacích zařízení.
- 3) Zjistit a posoudit postoje a vnímání zákazníků ubytovacích zařízení, pokud jde o aplikaci pro-environmentálních opatření v ubytovacích zařízeních, jejichž služby zákazníci poptávají.

Stanovené téma práce je významné z pohledu teorie i praxe. Lze konstatovat, že téma habilitační práce je aktuální a vhodné, stanovený cíl práce byl naplněn.

Vhodnost použitých metod, metodologie

Předložená habilitační práce má rozsah 125 stran, je vhodně doplněna tabulkami, grafy a obrázky (schémata) a skládá se kromě standartních kapitol ze 4 hlavních stěžejních částí/subkapitol. Při tvorbě práce autor čerpal z několika set zdrojů české i zahraniční literatury.

První stěžejní část práce obsahuje **literární přehled**, kde jsou formou rozsáhlé literární rešerše vymezeny hlavní dosavadní poznatky, které se vztahují ke zkoumané problematice. Na základě studia literatury byly pro vlastní výzkum identifikovány problémové okruhy, na něž předkládaná práce hledá odpovědi.

Následuje **výzkumná část** práce, která je rozdělena do tří hlavních subkapitol. Subkapitoly odpovídají stanoveným dílčím cílům a na ně navazujícím výzkumným otázkám. **První subkapitola** řeší dopady rozhodování o směřování ubytovacích zařízení z nadnárodního pohledu a srovnává přístupy manažerů z několika států. Zde mimo jiné autor došel pomocí mnohorozměrné analýzy většího množství potenciálních faktorů ke zjištění, že rozdíly ve vnímání implementace různých environmentálních postupů v zemích střední a východní Evropy. **Druhá subkapitola** se zabývá nabídkou ubytovacích zařízení ve vztahu k environmentálním aspektům podnikání. Pro druhou část výzkumu proto byla na modelovém území Jihočeského kraje vytvořena databáze ubytovacích zařízení na základě primárního výzkumu. Zjišťovány

byly nejen základní charakteristiky zařízení, ale také jejich deklarované produkty (služby). Na základě výzkumu lze konstatovat následující fakta. Zkoumané území nabízí 3 509 ubytovacích zařízení v kategoriích hromadné ubytovací zařízení i ubytování v soukromí. Nejvýznamnější kategorií zařízení jsou ve zkoumaném území penziony a objekty pro rekreaci. Významně rostoucím segmentem zařízení jsou apartmánové domy. Zařízení, která deklarují „zelený“ přístup, není ani 5 %. **Třetí subkapitola** řeší pohledy zákazníků na řadu faktorů spojených s environmentálně šetrným ubytováním. Z výsledků vyplývá, že zájem o environmentálně šetrné ubytovací služby vyhledávají hosté, kteří se zajímají o dopady cestovního ruchu na životní prostředí a také obecněji o dopady jakýchkoli aktivit na životní prostředí. Hosté si přímo v hotelu, případně na základě dostupných informací, významně všímají opatření na úsporu vody či energií, venkovních prostor hotelu a celkového designu recepce.

Struktura a obsah jednotlivých kapitol práce je adekvátní vzhledem k řešené problematice.

Habilitační práce má logickou strukturu, autorův komentář jasně a přehledně ilustruje dílčí kroky jednotlivých výzkumných aktivit. Použité metody zkoumání jsou adekvátní charakteru výzkumu.

Závěrečné stanovisko

Předložená habilitační práce má nejen přínos vědecký, ale i aplikační. Celá práce je významná díky komplexnosti a rozsáhlosti analýz.

Závěrem lze konstatovat, že autor přichází se zajímavým nápadem jak rozšířit dosavadní stav poznání ve vybrané oblasti, svou prací prokázal schopnost orientovat se ve vědecké literatuře svého oboru, vysokou úroveň zvládnutí metodologie vědy a schopnost tvůrčím způsobem své znalosti aplikovat.

Pozitivně hodnotím autorovu znalost světové a tuzemské odborné literatury, protože pracuje s nejnovějšími poznatky. Práci lze pochválit i pro její prolnutí s výzkumem, který posouvá poznání a ukazuje další potřebné výzkumné směry a témata.

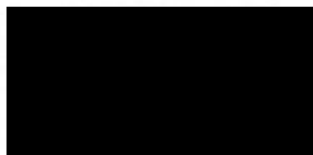
Oceňuji srozumitelný a jednoznačný jazyk, kterým je práce napsána. Velká pečlivost byla věnována i formální jazykové stránce.

Na základě výše uvedeného považuji předloženou habilitační práci za velmi dobrou a splňující podmínky kladené na habilitační práce a doporučuji ji k dalšímu řízení.

Otázka do diskuze:

Jaká jsou hlavní rizika (případně omezení) další implementace environmentálně šetrných přístupů v ubytovacích službách? Jaký vývoj očekává autor v této oblasti v zemích střední a východní Evropy, i v České republice?

V Hradci Králové dne 14. 4. 2022

doc. Ing. Marcela Sokolová, Ph.D.
Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu

Posudek na habilitační práci

Název práce: **Aplikace environmentálně šetrných přístupů v ubytovacích službách**

Autor: **Ing. Roman Švec, Ph.D.**

Hodnocení:

Předložená habilitační práce čítá 174 stran textu, vč. seznamu literatury, seznamu obrázků a seznamu tabulek užitých v textu.

V rámci možností, které stanoví Zákon č. 111/1998 Sb. - Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, zvolil autor pro svoji práci první formu definovanou v paragrafu 72, odstavci 3 pod písmenem a), tedy **písemnou práci, která přináší nové vědecké poznatky.**

V daném případě má habilitační práce formu empirické kvalifikační práce, o které se předpokládá, že její struktura je v ideálním případě tvořena teoretickým rozbořem řešeného problému, který zdůvodní empirickou evidenci (konkrétní sbíraná empirická data a výsledky vzniklé jejich zpracováním). Ta se pak stává základem odborné diskuse a závěru, který by měl interpretovat takto vzniklé informace v rámci teorie středního dosahu rozebrané zpravidla v teoretickém úvodu. Práce by tedy měla tvořit tematicky konzistentní celek.

Tento ideál, v praxi ne vždy zcela naplněný, je v posudku použit jako „referenční bod“ pro hodnocení předložené habilitační práce.

Teoretický rozbor problému

Pomineme-li krátký vágní úvod, který s tématem souvisí jen velice zprostředkovaně, lze za teoretickou část práce považovat kapitolu nazvanou „Literární přehled“. Název je poměrně výstižný, neboť text je tvořen převážně výčtem definic základních pojmů a seznamem názvů publikací, které se postupně věnují obecné environmentální problematice v cestovním ruchu, chování a postojům jeho účastníků a charakteristikám ubytovacích zařízení vč. jejich prostorové orientace. Díkce, jakou je text této kapitoly psán, mi neumožnila odhadnout, do jaké míry autor zmíněné práce skutečně prostudoval, neboť konstatování zde se vyskytující jsou jen velice obecná a poměrně povrchní.

Po formální stránce působí text úvodní kapitoly poněkud chaotickým a „uchvátaným“ dojmem. Svědčí o tom i fakt, že některé části textu se doslovně opakují na dvou místech. Příkladem může posloužit tvrzení na str. 17: „*Bruns-Smith, Choy, Chong a Verma (2015) pak odhalili zvýšenou ochotu účastnit se environmentálních programů, pokud zařízení nabízejí pobídky, například body do věrnostního programu*“, které lze nalézt také na str. 23, jen s tím rozdílem, že příslušná reference je formálně odlišná (*Bruns-Smith a kol. (2015)*).

Souhrnně řečeno, takto koncipovaný text nelze podle mého názoru považovat za dostatečné vymezení konzistentního teoretického rámce, který by zdůvodňoval záběr empirického šetření. Není tedy teoretickým rozbořem problému v pravém smyslu slova.

Cíle práce a metodika

Hlavním cílem předložené habilitační práce, jak autor uvádí v kapitole 2.1, je „*posouzení aktuálního stavu rozvoje a možností dalšího rozvoje „zelených“ aktivit v oblasti ubytování jako významné služby cestovního ruchu*“. Tento cíle je dále konkretizován pomocí tří cílů dílčích, zaměřených, zjednodušeně řečeno, na zjištění názorů hotelových manažerů v zemích střední a východní Evropy, charakteristiku nabídky ubytovacích zařízení na modelovém území Jihočeského kraje, a analýzu postojů a názorů její klientely. Jednotlivé dílčí cíle jsou dále operacionalizovány do podoby

výzkumných otázek. Navržená metodika sběru a zpracování dat odpovídá této struktuře. Její tři bloky, definované třemi dílčími úkoly, jsou metodicky popsány velice podrobně a věrohodně. Aplikace této metodiky v terénu umožnila shromáždit velké množství korektně sebraných empirických dat. Vytvoření datového modelu lze považovat za silnou stránku této práce.

Výsledky

Stejnou strukturu jako „Metodika“ má i kapitola „Výsledky“. Pro zpracování dat byly použity metody statistické analýzy – od jednoduchého třídění po metody vícerozměrné. Výsledky byly adekvátně vizualizovány, takže vytvářely dobrý základ pro interpretaci. Popis výsledků byl však proveden především vzhledem k použitým metodám, tedy „statisticky“. Snaha o zasazení získaných empirických výsledků do tematického rámce je minimální.

Diskuse

O diskusi se předpokládá, že je to místo v práci, kde autor své vlastní empirické výsledky interpretuje vůči vymezenému teoretickému rámci. Diskuse v této práci má však poněkud odlišný charakter. Pokud to mohu posoudit, jedná se spíše o rešerši cizích zdrojů, ve které vlastní výsledky zanikají. Svojí formou se tedy spíše hodí do teoretického úvodu.

Závěr

Závěr lze zpravidla chápat jako „finále“ práce, kde kondenzovanou formou interpretujeme empirické výsledky v rámci obecnější teorie. Tato kapitola však pracuje „těsně nad daty“ a de facto popisuje dosažené výsledky – odpovědi na výzkumné otázky – bez větší snahy o jejich teoretické ukotvení. Já osobně bych text této kapitoly navrhoval umístit spíše na konec kapitoly „Výsledky“.

Celkové shrnutí

Jak už to v praktickém životě bývá, dosažení ideálů není vždy možné, nicméně by všude měla být přítomna snaha o minimalizaci odchylek. Odchylky v této práci jsou podle mého názoru zásadní. Formální struktura sice odpovídá, nicméně věcný obsah jednotlivých kapitol podle mého názoru nesplňuje, co by splňovat měl – v teoretickém úvodu není odvozen konzistentní teoretický rámec, diskuse de facto nediskutuje vlastní výsledky a závěru chybí teoretické ukotvení.

Nezbývá mi tedy než konstatovat, že **předložená habilitační práce v současné podobě nesplňuje požadavky kladené na ni Zákonem 111/1998 Sb., a proto ji nemohu doporučit k obhajobě.**

V Třeboni, dne 13. dubna 2022

doc. Ing. Jan Těšitel, CSc.

